

Prostředí

Kámen je sice situován v tom smyslu, že leží někde uprostřed jiných kamenů a vůbec věcí; všechny tyto věci, které jsou okolo něho, představují jeho okolí. Kámen se ke svému okolí nikterak významně, tj. aktivně, nevztahuje. To jenom my jsme schopni rozlišit kámen od jeho okolí. Naproti tomu už i ta nejjednodušší rostlina je schopna se ke svému okolí aktivně vztahovat, reagovat na ně a vybírat si s něho to, co potřebuje pro sebe, tj. ke svému životu. Její aktivita navenek je ovšem poměrně jednoduchá ve srovnání s její vnitřní aktivitou. Rostlina je ohromně komplikovaná fungující struktura nescíslných vzájemných vztahů a druhů jakési „spolupráce“, která je celá zaměřena do sebe a jen velmi málo navenek. Zvenčí přijímá vlastně jen energii a dovede si vybírat mezi jednoduchými anorganickými sloučeninami ty, které umí a které potřebuje upotřebit a zabudovat (třeba po jistých chemických úpravách) do rostlinného (a tedy rostoucího) těla. To, co je kolem rostliny, už není pouhé okolí, nýbrž je to prostředí. Nejsme to už jenom my, kdo rozhoduje, kolem čeho se rozkládá okolí, nýbrž je to už rostlina sama, která svou aktivitou, celým svým životem se prosazuje jako střed tohoto svého prostředí. Rostlina už tím, že se aktivně vztahuje k určitým (vybraným) složkám svého okolí, na nich uplatňuje svou relativní suverenitu (pokud se jí tuto relativní suverenitu nepodaří uhájit, rostlina hyne). (Postupně se ovšem vztah rostliny k jejímu okolí proměňuje a komplikuje, ale pouze ve směru jistého přizpůsobení resp. vyjití vstříc a využití některých okolností, které jsou – většinou, ne vždy – spjaty s aktivitou vyšších, již ne pouze rostlinných organismů (hmyzu, ptáků, zvířat), ale pochopitelně také s pseudoaktivitou některých neživých faktorů (jako je např. vítr nebo voda apod.)

Ještě komplikovanějších vztahů je dosahováno ze strany živočichů, kteří získávají ohromné akční možnosti svou odpoutaností od bezprostředního okolí a tím schopností v jisté míře toto okolí nejen měnit, ale i prakticky organizovat. Také rostlina ovšem má na své okolí vliv, a protože je schopna využít tohoto vlivu resp. jeho výsledků (eventuelně výsledků toho, jak jiné rostliny své okolí ovlivnily a nadále ovlivňují) k tomu, aby si vylepšila své životní podmínky, je takto schopna ovlivňovat přes toto medium i sama sebe. Ale vliv živočichů, schopných aktivního pohybu z místa na místo, a v to musíme počítat i na první pohled třeba drobné, ale dlouhodobě soustředěné a soustavné „pohyby“ nejen individuální, ale „masové“, je nepoměrně efektivnější a někdy také v jistých ohledech mocnější (globálně však vliv rostlin zůstává významnější).

(Bonn, 920626-1.)